

Network building in the area of Governance and
Management of Fish and Wildlife
nr. 25416

March 20, 2007

1 Bakgrund

Nyttjandet av vilt och fisk är en viktig del i det nordiska kulturarvet som intar en särställning mot det övriga Europa och resten av världen. Natur, jakt och fiske har ett starkt rekreationsvärde samtidigt som bär, fisk och vilt bidrar med betydande ekonomiska värden till många hushåll. Frågan om möjligheterna att utveckla jakt och fisketurism för att bidra till nya arbetstillfällen i glesbygden har ytterligare ökat behovet av kunskap för förvaltning och skötsel av dessa naturresurser.

Den ekologiska forskningen har gjort stora framsteg och det finns en väl utvecklad bas av teori och principer som kan användas för att utveckla och pröva olika förvaltningssystem. Men ett förvaltningssystem innehåller också andra perspektiv än det rent ekologiska. Det kan krävas ekonomiska, statsvetenskapliga, sociala och/eller etiska perspektiv för att skapa fungerande förvaltningssystem. Den nordiska traditionen förlitar sig på ett engagemang från enskilda och organisationer där mycket av arbetet sker på frivillig bas, ett "bottom-up" system. Det skiljer sig från det Nordamerikanska systemet som till stora delar kännetecknas av ett "top down" system. Systemen i de europeiska länderna utanför Norden är mer svårgreppbara och bygger ofta på initiativ från enskilda markägare.

Intresset för utbildningar som rör förvaltning av naturresurser har ökat under senare tid. En undervisning som kan visa på hur en ekologisk baskunskap kan sammanflätas med andra discipliner för att skapa förvaltningssystem. Här finns det ett antal kurser och utbildningar i Nordamerika men som både i form och innehåll inte passar för nordiska förhållanden. Här borde de nordiska lantbruksuniversiteterna kunna ta ett ansvar för att utveckla ett nätverk för en nordisk profil i förvaltning av naturresurser.

Följande personer kom att ingå som representanter i en första sammankomst:

- Tomas Willebrand, Inst. för Skoglig Zooekologi, SLU-Umeå.¹
- Torleif Eriksson, Inst. för Vattenbruk, SLU-Umeå.
- Jon Swenson, Inst. för Naturförvaltning, UMB, Ås
- Reidar Borgström, Inst. för Naturförvaltning, UMB, Ås
- Bjarni D.Sigurdsson, Agricultural University of Iceland, Hvanneyri
- Anna Guðrún Þórhallsdóttir, Agricultural University of Iceland, Hvanneyri
- Oli Nielsen, Institute of Natural History, Reykjavik
- Sigurður Már Einarsson, Institute of Freshwater Fisheries, West division, Hvanneyri
- Sigurður Guðjónsson, Institute of Freshwater Fisheries, Main office, Reykjavik

Tyvårr lyckades vi inte identifiera någon person från Finland inför mötet på Island.

2 Mål

Målet med det här projektet har varit att initiera ett samarbete mellan de nordiska lantbruksuniversiteterna där erfarenheter, lärare och studenter skulle kunna delas. Ett särskilt delmål var att diskutera behovet av att utveckla undervisningsmaterial.

¹Numera vid Evenstad, Högskolan i Hedmark.

3 Mötet på Island

Initialt var mötet planerat till Ammarnäs, Sverige, i september 2006 men pga av att det var stor undervisningsbörda för en del av deltagarna var gick det inte att genomföra. I stället kom mötet att förläggas till Hvanneyri, Island, tack vare att Anna Guðrún Þórhallsdóttir kunde ställa upp och organisera mötet. Bjarni D.Sigurdsson, Sigurður Guðjónsson och Jon Swenson kunde inte närvara vid mötet. Mötet varade från eftermiddag den 6 december till och med den 8 december.

Torsdagen den 7 december ägnades åt diskussioner uppdelat på fem huvudpunkter:

1. Vilka nuvarande kurser och utbildningar kring förvaltning av sötvattensfisk och vilt har mötesdeltagarna erfarenhet av? Kommer utbildningsbehovet att öka i framtiden? Skall utbildning vara profilerad mot forskarutbildning eller mer inriktad mot övrig verksamhet som myndigheter och privat sektor?
2. Vilket utbildningsmaterial används och finns det läroböcker som är anpassade till den här typen av utbildning? Saknas någon särskild aspekt?
3. Är det så att den här typen av högre utbildning kan bli en gemensam nordisk specialitet med ett övergripande ramverk där olika länder har olika inriktningar? En specialitet som innebär att flera utomnordiska studenter söker sig till dessa utbildningar?
4. Finns det förutsättningar att sätta samman en lärobok på engelska som riktar sig till studenter på universitetsnivå och som fokuserar vilt- och fiskförvaltning i nordisk miljö.
5. Finns det förutsättningar för att öka utbytet av både lärare och studenter mellan olika lärosäten och därmed stärka den totala kvaliteten.

4 Slutsatser

1. I **Norge** finns ett brett utbud av kurser och utbildningar som innehåller moment kring förvaltning av sötvattensfisk och vilt. UMB-Ås ger en tvåårig master i Naturförvaltning där vilt och fiskförvaltning ingår och har ett flertal kurser och ger regelbundet olika former av specialinriktade kurser, t ex fiskodling. Universitetet i Tromsø ger en 10 veckors kurs i *Fisk- og viltressurser i nordområdene*. Dessutom pågår flera utbildningssatsningar vid flera av de norska Högskolorna. Högskolan i Hedmark ger en tvåårig master i tillämpad ekologi (Anvendt Økologi). I **Sverige** har SLU-Umeå startat en tvåårig masterutbildning i *Management of Fish and Wildlife Populations* där första året består av 4 stycken på varandra följande 10 veckors kurser. En av kurserna ger ett samhällsvetenskapligt perspektiv på förvaltning. SLU-Grimsö ger en renodlad kurs i Viltbiologi. I **Island** så är kursutbudet begränsat när det gäller vilt- och fiskförvaltning men vid Hvanneyri finns ett starkt intresse att utveckla den här typen av kurser. Redan idag finns en kurs i "Ecology of freshwater fishes and management of the freshwater fisheries resource". Alla deltagare var överens om att det intresset för den här typen av utbildningar ökar och att intresset från utländska studenter ökar snabbt
2. Återigen är det Norge som har det mest välbeställt! Det finns ett antal textböcker utgivna av olika författare som spänner från vilt- och fiskekologi till vilt- och

fiskförvaltning. I Sverige och Island är tillgången till textböcker mer begränsad. De svenska representanterna efterlyste textböcker på engelska men som baserades på nordiska förhållanden.

3. Mötesdeltagarna var eniga om att den nordiska profilen för vilt- och fiskförvaltning har möjlighet att tjäna som en alternativ förebild till den Nordamerikanska för andra länder. Det starka intresset från utomnordiska studenter vid de redan befintliga utbildningarna togs som en intäkt för detta.
4. Mötesdeltagarna var eniga om behovet av en lärobok på engelska men här fanns också olika meningar om inriktning och innehåll. Skall det vara en editerad bok där olika författare bidrar med ett antal "case studies" eller är en sammanhållen grupp som tar fram all text att föredra? Här krävs en fortsatt analys och kanske en särskild workshop där olika idéer kan brytas mot varandra.
5. Alla var eniga om att ett utbyte av lärare och studenter skulle stärka dennordiska profilen och ge ett mervärde till utbildningen vid de olika utbildningsorterna. Men samtidigt betonades att ett sådant utbyte är resurskrävande och bör kunna utvecklas i redan befintliga utbytesprogram som ERASMUS och SOKRATES. Inom Nordplus har också skapats ett särskilt nätverk som benämns NORDNATUR där Agriculture University of Iceland och SLU-Umeå medverkar.

Det verkar endast vara SLU-Umeå som har utvecklat en inriktning mot just fisk- och viltförvaltning med samhällsvetenskapliga inslag. Ett liknande exempel är den tidigare angivna kursen vid Trömsö universitet men här gruppen bristfällig information. Generellt verka mönstret vara att vilt- och fiskförvaltning tas upp i olika kursmoment men kan ingå som kurser i övergripande utbildningar i t ex naturförvaltning.

5 Ekonomisk redovisning

Den stora kostnaden blev resor och övernattnig i Reykjavik för Reidar Borgström, Tomas Willebrand och Torleif Eriksson. Dels genom att det var nödvändigt att övernatta i Reykjavik natten innan flygen till Oslo respektive Stockholm. Men mötet på Island gjorde att flera isländska deltagare kunde delta än om mötet varit förlagt på annan ort.

Kostnadslag	Kostnad
Resor och hotell Reykjavik, 3 personer	22368:-
Boende och mat på Hvanneyri	2237:-
Utställning Isländsk historia och middag, Borgarnäs	4236:-
Förvaltningskostander	3200:-
Totalt	32041:-

6 I korthet

Intresset för och behovet av kunskap om förvaltning och skötsel av naturresurser kommer fortsatt att öka. De nordiska länderna har en möjlighet att utveckla en profil som innebär att studenter kommer att komma från hela världen. Särskilt Norge verkar ligga långt framme i en sådan satsning. Behovet av ett internationell riktat undervisningsmaterial är stort.